

Nr 345.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till förordning angående ändrad lydelse av § 7 i förordningen den 2 juni 1911 angående grunderna och sättet för markegångsprisens bestämmande m. m.; given Stockholms slott den 23 april 1917.*

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga närlagda förslag till

1) förordning angående ändrad lydelse av § 7 i förordningen den 2 juni 1911 angående grunderna och sättet för markegångsprisens bestämmande samt

2) förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 23 oktober 1908 angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Conrad Carleson.

Bilaga 1.

Förslag

till

Förordning

angående ändrad lydelse av § 7 i förordningen den 2 juni 1911 angående grunderna och sättet för markegångsprisens bestämmande.

Härigenom förordnas, att § 7 i förordningen den 2 juni 1911 angående grunderna och sättet för markegångsprisens bestämmande skall i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

§ 7.

1 mom. Till — — — — — landet.

2 mom. För — — — — till Kungl. Maj:ts befallningshavande.

3 mom. För — — — — — fögderivis.

Till — — — tjänstbarhet. Dessa prisuppgifter skola av kommunalnämndernas ordförande omedelbart insändas till vederbörande häradsskrivare, vilken i överensstämmelse med medeltalet av de pris, kommunalnämnderna uppgivit, upprättar priskuranten för fögderiet och före den 25 oktober insänder denna tillika med de inkomna prisuppgifterna och däröver upprättat sammandrag till Kungl. Maj:ts befallningshavande. Häradsskrivaren skall därvid, för den händelse hans mening skiljer sig från de i priskuranten angivna pris, i särskilt yttrande avgiva förslag till de jämkningar i prisen, vilka av honom finnas skäligen påkallade.

Priskuranter — — som Kungl. Maj:ts befallningshavande.

Markegångsnämnden sammanträder med häradsskrivaren på dennes kallelse i slutet av mars månad å lämpligt, av Kungl. Maj:ts befallningshavande bestämt ställe i fögderiet. Vid — — — kalenderåret.

Efter sammanträdet slut insändas priskuranterna till Kungl. Maj:ts befallningshavande av häradsskrivaren, vilken det därjämte åligger att anmärka, huruvida han i något fall anser andra pris än de uppgivna hava varit i orten gällande, ävensom att särskilt utsätta de vid mark-

nader och andra avsättningsställen i fögderiet gångbara pris, såvitt de avvika från de uppgivna.

4 mom. Över de inkomna priskuranterna upprättar landskontoret sammandrag med utsatt medelpris för hela länet eller varje markgångsdistrikt, då mer än ett sådant förekommer inom länet; börande sammandraget även upptaga de anmärkningar, som av häradsskrivaren blivit framställda.

Dessa — — — — året.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1918.

Bilaga 2.

Förslag

till

Förordning

angående ändring i vissa delar av förordningen den 23 oktober 1908
angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.

Härigenom förordnas, att 3, 4 och 5 §§ i förordningen den 23 oktober 1908 angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter skola i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

3 §.

Utlänning — — — — — handel stadga.

Den utlänning eller med utlänning, enligt vad här ovan är sagt, likställda svenske undersåte, som utbjuder eller slutar handel om utländska varor, skall å den ort, varest han först utövar sin verksamhet i landet, innan handel därstädes inledes, i stad inför borgmästare, stadsfiskal eller poliskommissarie eller ock å polisvaktkontor samt å landet inför vederbörande landsfiskal eller ordföranden i socknens kommunalnämnd styrka, att han behörigen erlagt den stadgade avgiften, och skall bevis om sådan anmälan på begäran meddelas; åliggande det handlanden eller handelsexpediten att på anfordran uppvisa kvittens å erlagd avgift. Beträdes — — — — — blivit begången.

4 §.

7 mom. Då vid sådan föreställning, som avses i 1 mom. a) 1), kontroll å biljettförsäljningen skall äga rum, verkställes den, i stad genom vederbörande polismyndighet och å landet genom ordföranden i socknens kommunalnämnd eller en eller flera av nämnden på kommunens bekostnad särskilt antagna personer.

Vid varje — — — — — kontrollant avskiljes.

Den, som — — — — — behöriga utövande.

Vid föreställnings — — — — — efter det högsta beloppet.

Å landet och i stad, där magistrat ej finnes, skall kontrollanten tillika skyndsamt till vederbörande landskontor överlämna avskrift av nämnda uppgift och rapport.

9 mom. För bevillningsavgift, — — — — — omfattar.

Annan enligt — — — — — icke medgivas.

Bevillningsavgift, som ej erlägges förskottsvis, skall inbetalas, å landet och i stad, där magistrat ej finnes, till vederbörande landsfiskal samt i annan stad till den myndighet, som utfärdat tillståndsbeviset, första söckendag efter föreställningen eller, där en följd av föreställningar gives i samma landsfiskalsdistrikt eller stad, senast å första söckendagen efter varje veckas utgång för då givna föreställningar. Betalas icke — — — — — vederbörande utmätt.

Bevillningsavgift, som — — — — — posten insändas.

12 mom. Av bevillningsavgift, varom stadgas i 1 och 2 mom. av denna §, tillfalla fyra tiondelar kronan och sex tiondelar den kommun, inom vilken föreställning givits.

Bevillningsavgift efter — — — — — odelad kronan.

13 mom. Omedelbart efter varje kvartals utgång skola i stad stadsfiskal eller annan vederbörande tjänsteman och å landet ordföranden i socknens kommunalnämnd till den myndighet, som, enligt vad i 9 mom. sägs, för orten handhar uppbor den av ifrågavarande bevillningsavgifter, meddela skriftlig uppgift å de under kvartalet givna föreställningar, för vilka bevillningsavgift enligt 1 eller 2 mom. skolat utgå, och å ställen, där dessa givits, eller ock, om föreställning ej förekommit, sådant för nämnda myndighet skriftligen anmäla. Då sådan uppgift eller anmälan lämnas till landsfiskalen, skall samtidigt enahanda meddelande tillställas vederbörande landskontor.

5 §.

1 mom. Till landsfiskal eller annan uppbor dsman influtna avgifter, som enligt denna förordning tillfalla kronan, skola senast sjunde söckendagen före varje månads utgång för länsstyrelsens räkning i riksbanken insättas. Samtidigt skall till vederbörande kommun överlämnas dess andel av avgifterna.

2 mom. Redovisning för de enligt föreskriften i 3 § från statskontoret Kungl. Maj:ts befallningshavande tillsända kvittensblanketter skall av Kungl. Maj:ts befallningshavande avgivas till statskontoret inom januari månads utgång det följande året; skolande av uppbördsman för de av honom från Kungl. Maj:ts befallningshavande mottagna kvittensblanketter redovisning, bestyrkt i Stockholms stad av kamreraren i överståthållarämbetets avdelning för uppbördsärenden och i övriga städer av magistratens eller stadsstyrelsens ordförande, inom den 15 i samma januari månad avgivas till Kungl. Maj:ts befallningshavande, som har att densamma insända till statskontoret, varifrån redovisningen avlämnas till kammarrätten för att tjäna till ledning vid räkenskapernas granskning.

3 mom. Redovisning över kronans uppbörd av de efter 4 § utgående bevillningsavgifter skall för varje år inom den 15 påföljande januari till landskontoret avlämnas. Vid redovisningen skola såsom verifikationer biläggas dels specifik förteckning, upptagande antalet föreställningar och ställen, där föreställningar givits, samt antalet personer, för vilka enligt 4 § 2 och 3 mom. bevillningsavgift erlagts, ävensom bevillningsavgifternas belopp och tiderna, då medlen influtit, dels avskrifter av utfärdade tillståndsbevis, dels ock de uppgifter från vederbörande myndighet, vilka omförmälas i 4 § 13 mom., samt uppgift av föreställningsgivare och rapport av kontrollant vid biljettförsäljning enligt föreskrift i 4 § 7 mom. ävensom enligt 4 § 6 mom. avgivna deklARATIONER. Vid redovisningen fogas tillika vederbörande kommuners kvitton å deras andel i bevillningsavgifterna.

4 mom. I övrigt skall i fråga om de efter denna förordning utgående bevillningsavgifter, vilka tillfalla kronan, gälla vad rörande debitering, uppbörd, avskrivning, avkortning, restitution och redovisning är stadgat för kronans medel i allmänhet.

För upprättande, insändande och utdelning av sammandrag över dessa bevillningsavgifter skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad som är stadgat beträffande sammandrag av taxeringslängderna, dock att tiden, inom vilken sammandragen för landsfiskalsdistrikt och städer skola insändas till Kungl. Maj:ts befallningshavande, skall vara den 8 januari nästföljande året.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1918.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23
april 1917.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern SWARTZ,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LINDMAN,
Statsråden VON SYDOW,
STENBERG,
FALK,
HAMMARSTRÖM,
MÅRTEN ERICSSON,
ÅKERMAN,
CARLESON,
HANS ERICSON,
DAHLBERG.

Efter gemensam beredning med chefen för civildepartementet anförde chefen för finansdepartementet, statsrådet Carleson följande:

Enligt det inför Eders Kungl. Maj:t av chefen för civildepartementet framlagda och till riksdagens prövning överlämnade förslaget till omorganisation av fögderiförvaltningen skulle kronofogdetjänsterna indragas och administrationen å landsbygden — jämte det postverket omhändertogs kronoskattens upphämtande — komma att, under Kungl. Maj:ts befallningshavande, vila huvudsakligen på tre funktionärer, nämligen:

dels en länspolismästare, i regel en för varje län, med uppgift att närmast under länsstyrelsen hava inseende över polis- och åklagarväsendet och i vissa fall omedelbart personligen däri ingripa, biträda vid kontrollen över exekutionsväsendets handhavande, genom inspektion

Fögderiför-
valtningens
omorganisa-
tion.

och inventering hos landsfiskalerna (de förutvarande länsmännen) utöva det inseende över deras allmänna verksamhet, som hittills ålegat kronofogden, samt när en utredning erfordrades, som berörde större områden av länet eller eljest icke ansåges böra överlämnas åt landsfiskal, efter förordnande av Kungl. Maj:ts befallningshavande verkställa sådan utredning och i övrigt biträda Kungl. Maj:ts befallningshavande med de göromål, som lämpligen kunde polismästaren anförtros;

dels i varje fögderi en häradskrivare, med huvudsakligen samma åligganden som hittills;

och dels i varje länsmans- eller landsfiskalsdistrikt en landsfiskal, som, jämte det han övertog de länsmännen enligt lag och praxis åliggande bestyr, skulle på eget ansvar vara utmättningsman utom i vissa fall samt äga förrätta borgerlig vigsel och dessutom erhålla åtskilliga andra åligganden, som hittills vilat på kronofogden.

Denna omorganisation måste givetvis medföra ändringar i åtskilliga lagar och författningar. Ändringarna påkallas dels direkt därav att kronofogdens hittillsvarande åligganden nu måste överflyttas på andra myndigheter och dels av övriga frågor, som mer eller mindre sammanhånga med omorganisationen.

Bland de författningar, som sålunda torde behöva göras till föremål för ändring eller omarbetning, äro förordningen den 2 juni 1911 angående grunderna och sättet för markegångsprisens bestämmande samt förordningen den 23 oktober 1908 angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter. Tillika bör inrättandet av de nya tjänsterna inom fögderiförvaltningen föranleda ändringar i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänsteinnehavares rätt till pension, men härutinnan torde jag få tillfälle att yttra mig i sammanhang med de övriga tillägg till lagen, som under detta år torde böra ifrågakomma.

Förordningen
den 2 juni
1911 angående
grunderna och
sättet för
markegångs-
prisens be-
stämmande.

Enligt förordningen angående grunderna och sättet för markegångsprisens bestämmande skall för varje län en markegångstaxa årligen upprättas av åtta av landstinget valda, inför landshövdingen sammanträdande deputerade. Markegångstaxan skall innehålla dels den årliga markegången, A-prisen, eller gällande pris å löpande årets skörd samt värdet å alla övriga persedlar och tjänstbarheter, som skola utgöra föremål för denna markegångssättning, dels årspris, B-prisen, å länens en gång för alla i samband med ränteförenklingen bestämda så kallade huvudpersedlar, vilka årspris grundas å de gångbara prisen under de tre sista månaderna av det nästförflutna och de tre första månaderna av det löpande året, dels ock årets medelmarkegångspris, C-prisen, eller medeltalet av de för

det löpande och de nästförflutna nio åren upptagna årsprisen å huvudpersedlarna. Till ledning vid markegångsprisens bestämmande skola enligt § 7 priskuranter å alla i markegångstaxan ingående persedlar och tjänstbarheter upprättas såväl för städerna som för landet. Å landet upprättas priskuranterna fögderivis. Till uppgörande av priskurant såsom ledning vid bestämmandet av den årliga markegången, A-prisen, skola samtliga kommunalnämnder inom fögderiet senast den 15 oktober varje år var för sin kommuns område meddela uppgift å därinom gällande pris på varje i markegångstaxan ingående persedel eller tjänstbarhet, vilka prisuppgifter omedelbart insändas till vederbörande kronofogde. I överensstämmelse med medeltalet av de pris, kommunalnämnderna uppgivit, upprättar kronofogden priskuranten för fögderiet och insänder före den 25 oktober densamma tillika med de inkomna prisuppgifterna och däröver upprättat sammandrag till Kungl. Maj:ts befallningshavande. Kronofogden skall därvid, för den händelse hans mening skiljer sig från de i priskuranten angivna pris, i särskilt yttrande avgiva förslag till de jämkningar i prisen, vilka av honom finnas skäligen påkallade. Priskuranter till ledning vid bestämmande av årspriset, B-prisen, uppgöras av en för fögderiet utsedd markegångsnämnd, vilken för sådant ändamål på kallelse av kronofogden sammanträder med honom i slutet av mars månad å lämpligt, av Kungl. Maj:ts befallningshavande bestämt ställe. Vid sammanträdet uppgöras priskuranter särskilt för de tre sista månaderna av det nästförflutna och särskilt för de tre första månaderna av det löpande kalenderåret. Efter sammanträdet slut insändas priskuranterna till Kungl. Maj:ts befallningshavande av kronofogden, vilken det därjämte åligger att anmärka, huruvida han i något fall anser andra pris än de uppgivna hava varit i orten gällande, ävensom att särskilt utsätta de vid marknader och andra avsättningsställen i fögderiet gångbara pris, såvitt de avvika från de uppgivna. Över de inkomna priskuranterna upprättar landskontoret sammandrag, vilka framläggas för de deputerade, som därefter bestämma markegången för året.

Enligt de före 1911 års lag gällande stadgandena skulle priskuranterna till årliga markegången, A-prisen, å landet upprättas fögderivis av fullmäktige, utsedda å kommunalstämma, vilka i medlet av oktober sammanträdde med kronofogden. Kronofogden skulle jämväl yttra sin mening och låta sin eventuella skiljaktighet åtfölja priskuranten. Till årspriset, B-prisen, skulle priskuranterna uppgöras av markegångsnämnder, vilka sammanträdde inför kronofogden två gånger årligen, nämligen i januari och mars, då priskuranter upprättades, vid

det förra tillfället för de tre sista månaderna av det förflutna, och vid det senare tillfället för de tre första månaderna av det löpande året.

I skrivelse den 31 mars 1905 gjorde riksdagen framställning om en revision av dittills i ämnet gällande författningar och anhöll därvid, att Eders Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning, bland annat, huruvida icke en förenkling av de förberedande åtgärderna för markegångstaxornas upprättande skulle kunna vidtagas, utan att noggrannheten äventyrades.

De flesta myndigheter, vilka sedermera hördes i ärendet, anslöto sig beträffande landsbygden till riksdagens uppfattning om önskvärdenheten av en förenkling.

Härutinnan yttrade 1911 dåvarande departementschefen vid framläggande inför Eders Kungl. Maj:t av förslag till ny lag i ämnet bland annat följande:

Ett stort antal av de hörda myndigheterna hade ansett, att priskuranterna vore obehövlige för markegångssättningen, vilken skulle kunna stödja sig allenast på de deputerades kännedom om de i länet gångbara prisen. Emellertid torde man icke böra fränkänna de förberedande prissättningarna all betydelse. Då man knappast kunde antaga, att de deputerade hade fullständig kännedom om prisförhållandena inom länets alla delar, nödgades man erkänna nyttan av att de deputerade hade tillgång till prisuppgifter från skillda trakter av länet, upprättade av personer, som besuttede nödig sakkunskap. Men det vore obehövt att för erhållande av sådana prisuppgifter anordna tre årliga sammanträden inför kronofogden. Beträffande A-prisen kunde åt kronofogdarna uppdragas bestyret med prisuppgifternas insamlande, därvid kommunalnämnderna lämpligen kunde åläggas meddela erforderliga upplysningar. Vad åter anginge de sammanträden, vid vilka uppgjordes priskuranter för bestämmandet av det årspris, som skulle ingå vid beräkningen av det tioåriga medelmarkegångspriset, hade från flera håll framhållits, att dessa sammanträden vore av stort värde för prissättningen genom det tillfälle till personligt sammanträffande och rådpläging, som därvid bereddes rättagare och rättegivare. De intressen, som av denna prissättning berördes, vore särskilt med avseende å förvandlingen i penningar av de i per-sedlar bestämda lönebidragen till prästerskapet av så stor och ingripande betydelse, att vid en revision av gällande grunder för nämnda prissättning den största varsamhet borde iakttagas. Dock kunde ett sammanträde om året vara tillfyllest.

Vid frågan om fögderiförvaltningens omorganisation har nu spörsmål uppstått, vem som skulle övertaga kronofogdens ovan berörda bestyr enligt § 7 i förevarande förordning med upprättandet av de till grund för de deputerades arbete liggande priskuranterna.

rörande fögderiförvaltningens omorganisation föreslagit, att häradsskrivaren borde övertaga kronofogdens nuvarande bestyr med uppgörande av priskuranter till ledning för den årliga markegången, A-prisen, i slutet av oktober. Detta bestyr innebure huvudsakligen allenast att upprätta sammandrag och att uträkna medeltalet av de av kommunalnämnderna i avgivna priskuranter uppförda pris och kunde således utföras å häradsskrivarkontoret. Uppgörandet av priskuranter till ledning vid bestämmandet av årsprisen å länets huvudpersedlar, B-prisen, som skulle ingå i beräkningen av medelmarkegångsprisen, skedde däremot vid sammanträde vanligen å tingsställe i slutet av mars månad med utsedda markegångsnämnder och påfordrade därför resor, som särskilt i de nordligare delarna av landet kunde vara rätt betungande. De sakkunniga ansåge därför, att denna sak borde ordnas så, att Kungl. Maj:ts befallningshavande skulle äga att särskilt för varje gång förordna den närmast sammanträdesstället bosatte landsfiskalen, om han vore lämplig, men i annat fall annan lämplig landsfiskal att såsom kronans ombud kalla till markegångsnämndssammanträde, leda förhandlingarna vid detsamma samt därvid bevaka kronans rätt och bästa. Skäligen borde den förordnade landsfiskalen äga åtnjuta rese- och traktamentsersättning för uppdraget.

Styrelsen för Sveriges häradsskrivarförening anförde emellertid i underdånig skrivelse den 30 december 1913:

Styrelsen för
Sveriges
häradsskrivar-
förening.

Ett flertal häradsskrivare, vilka genom de nyligen förrättade mantalskrivningarna kommit till den bestämda insikten, att häradsskrivarnas arbete i anledning av föreskrifterna i lagen om allmän pensionsförsäkring komme att i så högst avsevärd grad öka det redan i övrigt dryga arbetet, att en lindring i de göromål, som genom omorganisationen av fögderiförvaltningen skulle överflyttas till häradsskrivarna, vore alldeles nödvändig, hade hos styrelsen uttryckt den önskan, att styrelsen skulle hos Eders Kungl. Maj:t göra underdånig framställning, att bestyret med bötesredogörelsen samt markegångssättningen ej måtte åläggas häradsskrivarna. Styrelsen hade ansett sig icke böra underlåta att till Eders Kungl. Maj:t framföra ifrågavarande önskemål, så mycket hellre, som styrelsen till fullo insåge, att häradsskrivarnas arbete på grund av pensionslagens föreskrifter komme att kräva särdeles mycken tid och framdeles betydligt inkräkta på de göromål, som genom kronofogdetjänsternas indragning komme att åläggas häradsskrivarna. Styrelsen hemställde därför, att Eders Kungl. Maj:t ville taga i övervägande, huruvida ej häradsskrivarna vid omorganisationen kunde befrias från bestyret med bötesredogörelsen samt markegångssättningen.

De sakkunnige för beredande av frågan om fögderiförvaltningens omorganisation hava bland annat uppgjort förberedande förslag till de

De sakkunnige
1914.

av omorganisationen betingade författningsändringarna och hava i ett den 13 januari 1914 avgivet utlåtande yttrat:

Vid närmare prövning av de förstnämnda sakkunnigas förslag syntes det önskvärt och särskilt ändamålsenligt, att kronofogdarnas bestyr med avseende å markegångsprisens bestämmande i sin helhet övertoges av häradskrivarna, som vore särskilt kompetenta för dessa göromål. Häradskrivarföreningen hade visserligen uttalat sig för att häradskrivarna med hänsyn till sina övriga göromål borde befrias från all befattning med markegångsbestyret, men då detta vore av ringa omfattning och resan till markegångsnämndens sammanträde, där sådan behöfve ifrågakomma, icke kunde bliva synnerligt betungande, då sammanträdet säkerligen såvitt möjligt utsattes till centralt belägen och med lämpliga kommunikationer försedd plats inom fögderiet, torde man icke behöva tveka att pålägga häradskrivarna ifrågavarande bestyr. I enlighet med vad de förutnämnda sakkunniga föreslagit borde ersättning för resan till markegångsnämndssammanträdet tillerkännas förrättningsmannen; och överlämnades förslag till erforderlig ändring av § 7 i förordningen.

Ändringsförslaget innebar att i § 7 orden »kronofogde» och »kronofogden» utbyttes mot »häradskrivare» och »häradskrivaren» samt att därjämte tillades ett 5 mom., så lydande:

Häradskrivaren är berättigad att för resa till och från markegångsnämndens sammanträde erhålla gottgörelse av statsmedel enligt gällande resereglemente; dock må dagtraktamente varken under resa eller förrättning beräknas. Räkning å sådan resekostnad skall avlämnas till Kungl. Maj:ts befallningshavande, som efter vederbörlig granskning utanordnar räkningens godkända belopp från sjätte huvudtitelns anslag till rese- och traktamentspenningar.

Kammar-
kollegium.

Över förslaget har kammarkollegium avgivit utlåtande och därvid anført:

Enligt 3 mom. av ifrågavarande paragraf ålåge det kronofogde dels, i fråga om priskuranten till ledning för den årliga markegångens bestämmande, att vid dennas och de till honom inkomna prisuppgifternas insändande till Kungl. Maj:ts befallningshavande, för den händelse hans mening skillde sig från de i priskuranten angivna pris, i särskilt yttrande avgiva förslag till de jämkningar i prisen, vilka av honom funnes skäligen påkallade, dels ock att vid insändande till Kungl. Maj:ts befallningshavande av de till ledning för årsprisets bestämmande av markegångsnämnden uppgjorda priskuranter anmärka, huruvida han i något fall ansåge andra pris än de uppgivna hava varit i orten gällande, ävensom att särskilt utsätta de vid marknader och andra avsättningsställen i fögderiet gångbara pris, såvitt de avveke från de uppgivna.

Dessa åligganden förutsatte uppenbarligen en mera ingående kännedom om prisförhållandena å skilda platser inom fögderiet, för vilken kännedom förvärvande kronofogden näppeligen kunde undvara biträde av honom underlydande läns- och fjärdingsmän. Då enahanda förutsättning givetvis krävdes hos häradskrivaren, därest han skulle kunna på tillfredsställande sätt fullgöra samma ålig-

ganden, hemställde kollegium, att häradskrivaren måtte, för den händelse författningsändringen komme till stånd, berättigas att från vederbörande läns- och fjärdingsmän infordra uppgifter om de vid marknader och andra avsättningsställen eller eljest inom fögderiet gångbara pris å de i markegångstaxan förekommande persedlar och tjänstbarheter.

Beträffande den såsom ett ytterligare 5 mom. föreslagna bestämmelsen om reseersättning syntes det kollegium som om denna bestämmelse lämpligare borde erhålla plats i instruktionen för häradsskrivarna eller annan särskild författning.

Mot förslaget i övrigt hade kollegium, under förutsättning av kronofogdetjänsternas indragning, icke något att erinra.

Då ifrågavarande förordning tillkommit så nyligen som 1911 och därvid genomförts de förenklingar av dittills gällande bestämmelser, som synts behövliga och lämpliga, torde för närvarande allenast föreligga frågan, huruvida kronofogdarnas bestyr med upprättande av de förberedande priskuranterna i oförändrad form skulle kunna överflyttas till häradskrivarna. Vid vägande av de skäl, som, enligt vad ovan anmärkts, blivit anförda för och emot ett dylikt överflyttande, finner jag de skäl tyngre, som tala för att häradskrivarna borde beklädas med ifrågavarande tjänsteåliggande. Häradskrivarföreningens styrelse har visserligen anhållit, att häradskrivarna måtte befrias från såväl bötesredovisningen som nu förevarande bestyr. Såsom av chefens för civildepartementets förslag till omorganisation framgår, skulle bötesredovisningen ej tillkomma häradskrivarna. I sammanhang med omläggningen av uppördsväsendet bliva de befriade från arbetet med uppgörande av specialräkningarna, och detta torde fullt uppväga den lilla ökning i arbetet, som nu ifrågasättes. Dessutom avses i förslaget till omorganisationen en omreglering av fögderierna, medförande en jämnare fördelning av arbetet mellan häradskrivarna. Upprättandet av priskuranterna för markegångssättningen torde häradskrivarna därför utan större olägenhet kunna åtaga sig, i synnerhet som de synas vara de för bestyret lämpligaste. Att lägga detta arbete eller en del därav på landsfiskalernas genom omorganisationen redan betydligt tyngda skuldror vore icke klokt. Sedan häradskrivaren förvärvat någon vana, torde besväret icke bliva honom för stort eller tidsödande.

Departements
chefen.

Någon uttrycklig bestämmelse av den art, kammarkollegium föreslagit, att häradskrivaren skulle berättigas att från landsfiskaler och fjärdingsmän infordra nödiga uppgifter, synes mig icke behöfelig, då det faller av sig själf, att landsfiskaler och fjärdingsmän på begäran av häradskrivaren äro skyldiga att lämna de upplysningar, han önskar.

Bestämmelser om reseersättning åt häradskrivaren torde lämpligen kunna införas i kungörelsen den 22 september 1899 angående kostnads-

ersättning till landsstats- med flere tjänstemän för en del resor inom tjänstgöringsdistriktet; och lärer chefen för civildepartementet framdeles komma att härutinnan förelägga Eders Kungl. Maj:t förslag till erforderlig komplettering av hittills gällande stadganden.

I anslutning till vad jag nu framhållit har jag låtit inom departementet utarbeta förslag till förordning angående ändrad lydelse av § 7 i förordningen den 2 juni 1911 angående grunderna och sättet för markegångsprisens bestämmande.

Förordningen
den 23 oktober
1908
angående be-
villnings-
avgifter för
särskilda för-
måner och
rättigheter.

Enligt förordningen den 23 oktober 1908 angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter har kronofogden i sin egenskap av kronans uppbördsman omhänderhaft uppbörden av bevillningsavgifterna för vissa offentliga föreställningar å landet, under det att den kontroll å biljettförsäljningen, som skall äga rum vid somliga föreställningar, utövats av länsmannen med biträde av polismän eller, vid förfall för honom eller där så eljest erfordrats, genom särskilda av länsmannen på vederbörande kommuns bekostnad för tillfället antagna personer.

Sedan kronofogdetjänsten indragits, skulle enligt förslaget till omorganisation av fögderiförvaltningen, till vars närmare innehåll jag tillåter mig hänvisa, uppbörden av kronoskatten å landet övertagas av postverket, medan landsfiskalen komme att omhänderhava den uppbörd, som kronofogden i övrigt ombesörjt. Landsfiskalen skulle härutinnan bliva redovisningsskyldig inför landskontoret. Denna anordning förutsätter, bland annat, att landsfiskalen även beträffande förevarande bevillningsavgifters upptagande och redovisning ersätter kronofogden, varav vidare skulle följa, att landsfiskalen befriades från utövande av den kontrollerande verksamhet, som, enligt vad nyss nämndes, blivit honom i visst fall ålagd. Häremot har jag för min del intet att erinra.

De sakkunniga, vilka, enligt vad förut berörts, sedan 1912 inom civildepartementet biträtt med utarbetande av omorganisationsförslaget, hava bland annat uppgjort ett förslag till erforderliga ändringar av ifrågavarande förordning.

Över detta ändringsförslag har statskontoret avgivit utlåtande. Statskontoret har därvid endast framställt en del detaljanmärkningar mot de sakkunnigas förslag, vilka anmärkningar vunnit beaktande i det slutliga förslag, som på grundvalen av förstnämnda förslag utarbetats inom finansdepartementet.

Beträffande föreslagna ändringar av de särskilda stadgandena i förordningen tillåter jag mig framhålla följande.

I 3 § andra stycket hava orden: kronofogde eller länsman utbytt mot ordet: landsfiskal.

4 § 7 mom. Om landsfiskalen i stället för kronofogden blir uppborädsman i fråga om de bevillningsavgifter, som icke erläggas förskottsvis, bör det i förevarande moment omnämnda kontrollantskapet icke längre utövas av landsfiskalen. Med hänsyn till det intresse, som vederbörande kommun måste antagas hysa för kontrollens riktiga handhavande, torde densamma lämpligen kunna övertagas av kommunalnämndens ordförande eller en eller flera av nämnden på kommunens bekostnad särskilt antagna personer. Att kostnaden för kontrollen i sin helhet skulle bäras av kommunen, synes ej obilligt, då större delen av bevillningsavgiften tillfaller kommunen. Av den uppgift och rapport, som kontrollanten skulle hava att tillställa landsfiskalen i och för uppboräden, bör jämväl landskontoret få del för att i sin ordning kunna kontrollera landsfiskalens redovisning.

4 § 9 mom. I uppborädsavseende är stad, där magistrat ej finnes, jämställd med landet. Bevillningsavgift, som ej erlägges förskottsvis, skulle därför i sådan stad komma att inbetalas till vederbörande landsfiskal och icke till den myndighet, som utfärdat tillståndsbeviset.

4 § 12 mom. Då kostnaden för kontrollen enligt 7 mom. skulle i sin helhet bestridas av kommunen, bör densamma gäldas direkt av kommunen, vadan något avdrag å kommunens andel i bevillningsavgiften ej vidare torde ifrågakomma.

4 § 13 mom. För att kommunalnämndsordföranden skall kunna fullgöra föreskriften i detta mom. och över huvud taget anordna kontroll, erfordras att anmälan om föreställning sker även hos honom. Ett stadgande härom torde bära inflyta i kungörelsen den 31 december 1913 angående rätt för utlänning och i utlandet bosatt svensk underståte att här i riket giva offentlig föreställning m. m. eller att därvid medverka, och kommer förslag till ändring av 4 § av nämnda kungörelse att framdeles föreläggas Eders Kungl. Maj:t.

5 § 1 mom. Beträffande detta moment, som är helt och hållet nytt, hänvisar jag till omorganisationsförslaget och särskilt vad där nämnes om redovisning och restindrivning samt medelskontrollen. En genomgående princip beträffande redovisningen skulle bliva, att insättningar skulle äga rum senast en vecka före varje månads utgång för att hinna bokföras för månaden. Förevarande stadgande komme att avse landsbygden och alla städer utom Stockholm, där särskilda bestämmelser äro rådande.

5 § 2 mom. Detta moment är lika med gällande 1 mom. För fullständighetens skull hava dock orden »eller stadsstyrelsens» tillagts.

5 § 3 mom. Detta moment skulle motsvara det hittillsvarande 2 mom. Det är avfattat efter de linjer, som äro ämnade att följas beträffande redovisningen i allmänhet i den nya organisationen.

5 § 4 mom. I enlighet med vad statskontoret hemställt, skulle stadgandet i första stycket av 3 mom., som motsvaras av förevarande 4 mom., rörande debitering, uppbörd, avkortning och redovisning utsträckas att gälla även beträffande avskrivning och restitution.

I andra stycket hava orden »sammandrag över bevillning av fast egendom samt av inkomst» ändrats till »sammandrag över taxeringslängderna» i överensstämmelse med förordningen den 28 oktober 1910 om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering.

Sedan departementschefen därpå uppläst berörda förslag till förordningar dels angående ändrad lydelse av § 7 i förordningen den 2 juni 1911 angående grunderna och sättet för markegångsprisens bestämmande och dels angående ändring i vissa delar av förordningen den 23 oktober 1908 angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte i proposition till riksdagen föreslå riksdagen att antaga nämnda förslag.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

G. Hultman.